

Puumarkkinatyöryhmän kokous 2/2021

Aika 22.6.2021 klo 8.00–10.00
Paikka Teams-etäyhteyksin

Osallistujat:

Jari Leppä, pj.
Tuula Packalen
Marja Kokkonen
Sauli Brander
Juha Hakkarainen (–9.43)
Simo Jaakkola
Matleena Kniivilä
Jussi Kumpula
Harri Kähkönen
Kai Merivuori
Karoliina Muukkonen
Juha Mäntylä (–9.00)
Karoliina Niemi
Henrik Nieminen
Rauno Numminen
Janne Partanen (–9.32)
Anna Rakemaa
Eija Vallius
Jarkko Ruukonen
Satu Rantala, siht.

Asiantuntijat:

Tatu Torniainen, MMM
Elina Warsta, MMM
Annukka Kimmo, MMM
Sutinen Reima, TEM
Aleksi Nurmi, MMM

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen muistion hyväksyminen (liite 1)

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 8.02. Hyväksyttiin asialista ja edellisen kokouksen muistio.

2. Ajankohtaiskatsaus, ministeri Leppä

Kokouksen puheenjohtaja ministeri Jari Leppä koosti ajankohtaisia asioita. Aluksi hän palasi edellisen kokouksen käsittelemiin aiheisiin. Turpeen energiakäytön nopea vähentyminen luo painetta kotimaisen energiapuun ja tuontihakkeen käytön lisäämiselle. Kotimaisen pienpuun kysyntä kasvaa jatkossa. Aiempaa intensiivisemmällä nuorten metsien hoidolla ja pienpuukorjuulla voidaan vastata kotimaisen energiapuun kasvavaan kysyntään. Ministeri painotti laajaa vastuunjakoa eri toimijoiden keskuudessa nuorten metsien hoidossa, jotta hoitorästit saataisiin kuntoon.

Ministeri totesi tarvittavan lisää tietoa turvetuotannosta vapautuvien alueiden jatkokäytön vaihtoehtoista, vaikutuksista ja kustannuksista. MMM:ssä käynnistetään syksyllä 2021 hankehaku, jonka avulla jatkokäytön vaihtoehtoja pyritään selvittämään. Markkinat eivät ole pystyneet sopeutumaan turvealanpäätösten tuomiin nopeisiin muutoksiin. Ministerin mukaan jatkossa muutosten pitäisi tapahtua pidemmällä aikajänteellä.

Suomi on julkistanut lopullisen elpymissuunnitelman toukokuun lopussa 2021. Suomen kestävän kasvun ohjelma on EU:n komissiossa käsittelyssä parhaillaan. Metsät ovat vahvasti mukana vihreän siirtymän toteuttamisessa. Suunnitelmassa on mukana 10 miljoonan euron rahoitus teemoihin, joilla kehitetään ja edistetään metsiin liittyvää tietoa, teknologioita ja tietojärjestelmiä. Tavoitteena on tutkia, kehittää sekä pilotoida ja edistää vihreän siirtymän toteutumista. Hankehaku avataan syksyllä 2021, ja hankkeiden toimeenpano pyritään aloittamaan vuoden 2022 alussa.

Ministeri viittasi Luonnonvarakeskuksen julkaisemaan metsäalan suhdannekatsaukseen, joka on toimitettu tiedoksi puumarkkinatyöryhmälle. Paperin alamäki jatkuu. Muuten metsäalan kehitys on ollut suotuisaa: uusia investointeja on tulossa ja jatkojalostuksessa on uusia näkymiä muun muassa tekstiilikuituteollisuudessa. Puukaupassa on vietetty ns. miljoonaviikkoja. Tänä vuonna puuta on ostettu yli neljänneksen enemmän kuin viime vuonna vastaavaan aikaan mennessä. Erityisesti kysyntää on tukkipuulle. Raakapuun hinta on noussut. Kaupankäynnin tavat ovat kehittyneet ja myös harvennuksille on tullut menetelmänä mukaan kokopuurunkohinnoittelu.

EU-asioissa ministeri korosti, että Suomen kanta EU:n metsäpoliittisessa päätöksenteossa pitäisi olla selkeä ja yhtenäinen. Suomen tulisi tuoda esille vahvasti kestävän metsätalouden ja metsien monipuolisen merkityksen kantoja. Näitä viestejä eteenpäin viemällä Suomi pystyy luomaan ratkaisuja asetettuihin kestävyysaasteisiin. Ministeri totesi, että Suomen kannanmuodostus ja toiminta perustuu tutkittuun tietoon. Kestävän kehityksen määritelmää ei tule EU:n metsästrategiatyössä uudistaa, kestävän kehityksen pilarit ovat tasa-arvoisia. EU:n metsästrategia julkaistaan 20. heinäkuuta 2021. Ministerin mukaan metsäpolitiikan tulee olla jatkossakin kansallisen päätöksenteon piirissä. Puumarkkinatyöryhmän osallistujia kiitettiin aktiivisesta osallistumisesta kansainväliseen metsäpolitiikkakeskusteluun.

Ministeri totesi, että paluu koronanjälkeiseen aikaan on talouden kannalta iso haaste. Käyty kehysriihi oli vaikea. Kehysriihilinjauksilla sovittiin menokehityksen ylityksen suuruudesta, mutta samalla sovittiin myös pysyvistä säästöistä ja niiden leikkausten jyvityksistä eri ministeriöille. Säästöjen kohdentamiselle haetaan tasapainoa ministeriöissä parhaillaan. Rahoituksen tulevien leikkausten myötä on entistä tärkeämpää allokoida käytettävissä olevat resurssit siten, että kaikki kestävyuden osatekijät pysyvät mahdollisimman tasapainoisesti mukana. Ministerin mielestä käytettävissä olevan rahoituksen avulla on jatkossakin pystyttävä edistämään kestävää metsätaloutta.

Ministeri totesi, että lausunnoilla olevan metsätuholain muutoksen taustalla on ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvät metsätuhot. Metsätuholain uudistamisella pyritään varautumaan paremmin tuleviin metsätuhoihin. Lisäksi ministeri toi esille, että hirvieläinten vaikutuksia käsittelevä Luonnonvarakeskuksen toteuttama selvitys on valmistunut. Hirvikannan kasvu on tuonut mukanaan ongelmia, kuten metsätuhoja, puulajivalikoiman kaventumista ja monimuotoisuuden heikkenemistä tietyillä alueilla Suomessa. Ministeri painotti, että hirvieläinkannat tulee pitää kurissa.

Ministerin ajankohtaiskatsauksen jälkeen kysyttiin, vaikuttaako Ruotsin ajankohtainen hallituskriisi Suomen ja Ruotsin yhteistyöhön EU:ssa. Ministeri totesi, että Ruotsin hallituskriisi on poliittinen riski, jolla voi olla vaikutuksia Suomen ja Ruotsin yhteisesti ajamaan metsäpoliittiseen linjaan EU:ssa.

3. Tiedoksi markkinakatsaukset (liite 2, 3 ja 4)

Luonnonvarakeskuksen laatima metsäsektorin suhdannetiedote 2021 (liite 2), Metsäteollisuus ry:n puumarkkinakatsaus (liite 3) ja Sahateollisuuden tilannekatsaus (liite 4) merkittiin tiedoksi.

Keskustelussa tuotiin esiin ELY-keskusten toiminta ja aktivoituminen puumarkkinoilla. Tuotiin esille tapauksia, joissa ELY-keskukset ovat ottaneet metsänomistajiin yhteyttä ja ehdottaneet

vapaaehtoista suojelua sen jälkeen, kun metsänkäyttöilmoitus on tehty ja se on tarkastettu Metsäkeskuksessa. Todettiin toimintatavan johtavan puukauppaosapuolet vaikeisiin tilanteisiin ja luovan painetta tehtyjen puukauppasopimusten purkuun. Painotettiin, että monimuotoisuuden kannalta tärkeät tiedot pitäisi selvittää ennen leimikon tekoa. Todettiin, että myös uhanalaisia lajeja koskevat tietokannat pitäisi saada ajan tasalle, jotta tieto olisi toimijoilla tarjolla ennen päätöksentekoa. Kerrottiin, että toimenpiteisiin ryhdytään asian korjaamiseksi. Tiedotettiin myös ajankohtaisesta käytävästä keskustelusta, joka käsittelee hakkuiden ympäristövaikutusten arviointia. Menettelyä on ehdotettu otettavaksi käyttöön jokaisen hakkuun yhteyteen. Huomioitiin, että metsänkäyttöilmoitusprosessin kuvaaminen ja ajantasaisen tiedon rooli pitäisi tuoda esille keskustelun yhteyteen.

4. Ajankohtaiset EU-metsäasiat, Elina Warsta, MMM (liite 5)

Kuultiin Elina Warstan esitys EU:n ajankohtaisista metsiin liittyvistä asioista. Keskusteltiin EU:n suojelutavoitteista ja niiden vaikutuksista Suomen metsätaloudelliseen toimintaympäristöön. Kommentoinnin yhteydessä täsmennettiin, että Suomessa on meneillään biodiversiteettistrategiaan liittyviä selvityshankkeita, joiden avulla kartoitetaan mahdollisia Suomen suojelualueverkostoa täydentäviä alueita. Kerrottiin, että komissiossa työsetään parhaillaan tiukan suojelun määritelmää ja ohjeistusta suojelualueiden valintaan. Ohjeistus valmistunee vuoden 2021 aikana, minkä jälkeen mahdollisia jäsenmaakohtaisia lisäsuojeluun liitettäviä alueita aletaan valikoida. Huomioitiin myös, että jäsenvaltioiden välillä on lähtökohtaisesti epätasaisuutta suojelualueiden määrässä. Suojelutoimien maakohtaisesta intensiteetistä tullaan käymään jatkossa keskustelua EU:n ja sen jäsenvaltioiden välillä.

Tuotiin esille lisäksi, että Euroopan teollisuusstrategiassa ei ole mainintaa biopohjaisesta sektorista: nykyinen EU:n poliittinen linja ei näe välttämättä metsäsektorin tuottamia puupohjaisia tuotteita ratkaisuna globaaleihin ongelmiin. MMM ja TEM tekevät jatkuvasti vaikuttamistyötä, jotta puupohjaisten tuotteiden käyttöä voitaisiin viedä eteenpäin EU:ssa.

Kommentoitiin vanhojen metsien määrittelyä ja sen mahdollista tuomista pysyvän metsäkomitean käsittelyyn. Todettiin, että pysyvän metsäkomitean kokouksia on viime aikoina peruttu, ja näin ollen asioiden käsittely on viivästynyt. Kerrottiin myös pääosastojen käyvän kilpailua komissiossa vastuualueiden jakautumisessa. Ympäristöpääosasto on ottanut käsiteltäväkseen tällä hetkellä suuren osan metsätyöstä. Vanhojen metsien määritelmää työsetään parhaillaan ympäristönäkökulmaa painottavassa Forest and Nature -työryhmässä, jonka alatyöryhmässä Suomi on mukana. Lisäksi on pohdittu metsiin liittyvien työryhmien yhdistämistä komission sisällä. Työryhmien yhdistämisen myötä asioiden käsittely voisi suuressa työryhmässä vaikeutua.

Käytiin läpi ristiriitaisia tulkintoja metsiin kohdistuvista suojelutavoitteista. Tuotiin esille, että jotkut tahot ovat viestineet virheellisesti 30 % suojelualan kohdentumisesta pelkästään metsiin tai kuhunkin jäsenmaahan suorana tavoitteena. Huomioitiin lisäksi avohakkuiden rajoittamisen ja puurakentamisen edistämistavoitteiden välinen ristiriita; oltiin huolissaan puuraaka-aineen riittävydestä.

Tuotiin esille tarve kuvata kansallisesti johdonmukainen kokonaisuus, joka vastaisi EU:n ilmasto-, ympäristö-, metsä- ja biotaloushaasteisiin. Kysyttiin, voisiko puumarkkinatyöryhmä, metsäjaosto ja kansallinen metsäneuvosto muodostaa yhdessä yhtenäisen metsäsektoria edustavan ja johdonmukaisen kokonaisuuden, jotta metsiin liittyvä keskustelu ei olisi pelkästään yksittäisten kriteerien ja niiden määrittelyjen varassa.

Mainittiin lisäksi, että kansallinen biodiversiteettistrategia pyritään saamaan valmiiksi vuoden 2021 aikana, jotta Suomi pystyisi vastaamaan komissiolle kansallisten biodiversiteettitoimien

etenemisestä. Lukessa ja Sykessä tuotetaan parhaillaan tietoa kansallisen biodiversiteettistrategian laadinnan yhteyteen. Tuotiin tiedoksi myös, että jäsenmailta voidaan vaatia toimenpiteitä vuodesta 2023 alkaen, jos komissio katsoo, että yksittäisten jäsenmaiden tavoitteet ja toimenpiteet eivät ole riittäviä EU:n yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Korostettiin selkeän kansallisen kannanmuodostuksen olevan nyt tärkeässä roolissa, jotta tulevat tavoitteet saadaan muodostettua järkeviksi. Jo laadittuja E- ja U-kirjeitä voidaan käyttää hyväksi vaikuttamisessa ja Suomen kannan eteenpäin viemisessä.

Pohdittiin lopuksi keinoja, joilla muut jäsenvaltiot saataisiin tukemaan Suomen kantoja. Todettiin, että isot jäsenmaat ovat avainasemassa päätöksenteossa. Vaikuttamistyö tulisi kohdentaa täten ensisijaisesti isoihin jäsenmaihiin. Toivottiin ministeriöiltä tiedonantoa ajankohtaisesta EU-vaikuttamisesta. Reima Sutinen lupasi toimittaa vaikuttamiseen liittyvää materiaalia toimijoiden tietoon.

5. Ajankohtaista hiilimarkkinoista, Tatu Torniainen, MMM (liite 6)

Tatu Torniainen alusti esityksellään keskustelua vapaaehtoisista hiilimarkkinoista, joka on osa maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuutta. Keskusteltiin vaikutusten arvioinnista ja pohdittiin, millaisiin toimenpiteisiin metsänomistajat ovat valmiita lähtemään mukaan. Pohdittiin myös ilmastotoimien vaikutuksia puumarkkinoihin ja todettiin, että mahdolliset toimenpiteet voivat siirtää puunhankinnan painopistettä muihin maihin eli aiheuttaa hiilivuotoa. Toivottiin lisäksi kansantaloudellista tarkastelua hiilikompensaatiomarkkinoiden ja metsäteollisuuden tarjoamien hyötyjen välillä. Todettiin, että vapaaehtoisista hiilimarkkinoista voi olla Suomelle hyötyä, mutta kansantalouden kannalta myös negatiivisia kehityskulkuja. Huomioitiin tarve selvitystyölle, joka käsittelee hiilimarkkinoiden kokonaistaloudellisia vaikutuksia. Lopuksi todettiin, että toimenpiteitä tulisi kohdentaa sellaisille alueille, joissa voidaan saavuttaa monia hyötyjä (monimuotoisuus, ilmasto, vesiensuojelu) samanaikaisesti.

6. Metsätuholain keskeiset muutokset Tatu Torniainen, MMM (liite 7)

Tatu Torniainen esitteli metsätuholakiin ehdotettuja keskeisiä muutoksia. Lain muutosehdotus on parhaillaan lausuntokierroksella. Keskustelussa tuotiin esiin juurikäävän torjuntapinta-alojen lisääntyminen. Pohdittiin juurikäävän torjunnassa käytettävän urean jatkokäyttömahdollisuuksia toimintaympäristössä, jossa EU pyrkii vähentämään torjunta-aineiden käyttöä. Kerrottiin, että urean terveys- ja ympäristövaikutuksista laaditaan parhaillaan raporttia tieteellisessä asiantuntijaryhmässä. Keskusteltiin lisäksi kuusipuutavaran poisvientivelvoitteeseen liittyvien ajankohtien aluekohtaisista muutoksista. Kommentoitiin poisvientivelvoitteen aluekohtaisen rajauksen yksityiskohtia, minkä jälkeen perusteltiin rajausperusteita ja siihen johtaneita syitä. Oltiin tyytyväisiä lievennyksiin, jotka liittyvät mäntypuutavaran poisvientiin.

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Tiedoksi

Ei tiedotettavaa.

9. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään torstaina 2.9.2021 klo 10–12 Teams-etäkokouksena. (*Siht. huom.: kokous siirretty pidettäväksi 27.9. klo 13.30-15.30*)

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.04.

Liitteet

Liite 1 Muistio Puumarkkinatyöryhmä 1-2021

Liite 2 Metsäsektorin suhdannetiedote luke-luobio_37_2021

Liite 3 Puumarkkinakatsaus 2021 06 22_Niemi

Liite 4 Sahateollisuus Puumarkkinatyöryhmä 220621KM

Liite 5 EU-kooste-Warsta 22062021

Liite 6 Hiilimarkkinat Puumarkkinatyöryhmä, Tornainen 20210616

Liite 7 Metsätuholain keskeiset muutokset 20210622, Tornainen